

Een gemeentelijke verantwoordelijkheid

DE AANPAK VAN HOKKEN EN KETEN

Hokken en keten zijn in sommige gemeenten een veel voorkomend verschijnsel met verschillende vormen. Ze voorzien in een behoefte van jongeren maar voldoen niet altijd aan wet- en regelgeving. Daarom is het belangrijk dat gemeenten ketenbeleid maken en handhaven. De aanpak van illegale keten draagt bij aan een betere omgang met alcohol en minder overlast en verbetert daarmee de veiligheid van jongeren en hun omgeving, aldus *Mathilde Smit*.

Hokken en keten zijn er in allerlei soorten en maten. Variërend van huiskamers tot grootschalige settings zoals loodsen en schuren waar tegen betaling alcohol wordt geschonken. De jongeren op de foto komen niet in het verhaal voor / Inge van Mill.

door Mathilde Smit

De auteur is werkzaam bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Hokken en keten zijn zelfgecreëerde ontmoetingsplekken waar jongeren samenkomen. Uit een inventarisatie van Bureau Intraval blijkt dat in 32 procent van de Nederlandse gemeenten zich hokken en keten bevinden. Een keet (bijvoorbeeld een caravan) staat vaak los op een erf en wordt daar speciaal neergezet met als doel het bezoek door jongeren. Een hok bevindt zich in een bestaande locatie, bijvoorbeeld een omgebouwde schuur. De leeftijd van de bezoekers varieert van ongeveer 12 tot 25 jaar. Naast een positieve functie, namelijk het sociale aspect van vriendengroepen die samenkomen op een eigen plek, bestaat er een aantal nadelige aspecten bij deze hokken en keten.

Er wordt in vrijwel alle keten (veel) alcohol verstrekt, al dan niet legaal. En in veel gevallen voldoen de keten niet aan bouwregelgeving, bestemmingsplannen en voorschriften voor brandveiligheid. Keten beschikken niet over een Drank- en Horecaverunning, dus drank mag alleen maar 'om niet' verstrekt worden. Dat wil zeggen dat er niet betaald wordt voor de drank. Veel keten fungeren echter als (semi)commerciële cafés en overtreden daarmee de Drank- en Horecawet. Afgezien van het overtreden van deze wet, is het gezondheidsaspect een belangrijke reden om hokken en keten aan te pakken.

JONGEREN EN ALCOHOL

Uit onderzoek blijkt dat jongeren die alcohol drinken, vaak en veel drinken. Van de Nederlandse twaalfjarigen heeft 56 procent ooit alcohol gedronken en onder zestienjarigen is dit 93 procent. Naast het vermogen van de hersenen dat aangetast wordt, bestaat door overmatig drankgebruik het risico dat jongeren betrokken raken bij gevechten en ongevallen. Ook is het risico op alcoholvergiftiging groter. De afgelopen jaren is het aantal jongeren dat met een alcoholvergiftiging behandeld moest worden in het ziekenhuis gestegen. In 2008 steeg het aantal met 13 procent ten opzichte van 2007 en in de eerste helft van 2009 was het aantal ruim 25 procent hoger dan in 2008. Omdat jongeren niet in alle gevallen van alcoholvergiftiging in het ziekenhuis worden opgenomen, is het werkelijke aantal alcoholvergiftigingen vermoedelijk onder jongeren veel hoger.

ONDERSTEUNING VAN GEMEENTEN

De aanpak van hokken en keten maakt een belangrijk onderdeel uit van het alcoholbeleid van het kabinet. In dat kader heeft het kabinet met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in het bestuursakkoord Rijk-gemeenten afspraken gemaakt. Daarbij is onder meer afgesproken dat de VNG bevordert dat gemeenten lokaal alcoholbeleid voeren en dat gemeenten de commerciële hokken en keten stevig aanpakken.

Figuur 1> Kenmerken verschillende soorten keten

Categorie:	Huiskamerkeet	Buurtkeet	(Semi)commerciële keet
Bezoekers:	Besloten, vaste bezoekers, vaste vriendenkring	Vaste bezoekers en derden, lossere vriendenkring	Vrij toegankelijk voor het publiek (geopend voor publiek)
Opzet en bedrijfsvoering:	Kleinschalig, incidenteel/lage frequentie, geen professionele uitstraling	Kleinschalig, structureel	Grootschalig, structureel/hoge frequentie, professionelere uitstraling, voorraden, promotie
Locatie:	Binnenshuis of in garage	Buitenshuis (schuur, loods, caravan), op privéterrein	Buitenshuis (schuur, loods, caravan), op privéterrein of elders
Drankgebruik:	Geen betaling, eigen of meegebrachte drank	Tegen betaling, kostendeling of verrekening (anders dan om niet) van de kostprijs	Tegen betaling, kostendeling of -verrekening (anders dan 'om niet') van de marktprijs

De ministeries van BZK en VWS en het ministerie voor Jeugd en Gezin hebben gemeenten opgeroepen om actief ketenbeleid te ontwikkelen en hokken en keten te sluiten die niet aan de wettelijke en gemeentelijke voorschriften voldoen. Om gemeenten daarbij te ondersteunen, hebben zij een handleiding ontwikkeld die in februari 2010 naar alle gemeenten en de Tweede Kamer is verstuurd.

De insteek van de handleiding is dat er meer eenduidigheid komt in de toepassing en handhaving van de geldende wet- en regelgeving

Gemeenten hebben het beste zicht op de lokale problematiek en hebben daarom de regie bij de aanpak van hokken en keten. Enkele gemeenten hebben al ketenbeleid geformuleerd en handhaven actief, andere gemeenten zijn bezig met de ontwikkeling van beleid. Maar er zijn ook gemeenten die terughoudend zijn als het gaat om het maken van ketenbeleid of het handhaven daarvan.

De handleiding helpt gemeenten bij het formuleren, implementeren en handhaven van hun beleid. De handleiding is geschreven door het Verwey-Jonker Instituut in samenwerking met STAP. Naast een stappenplan bevat de handleiding praktijkvoorbeelden van gemeenten en het bestuurlijk-juridisch kader voor de aanpak van hokken en keten.

De insteek van de handleiding is dat er meer eenduidigheid komt in de toepassing en handhaving van de geldende wet- en regelgeving en dat gemeenten actiever worden op dit terrein.

WAT IS TOEGESTAAN?

De handleiding maakt onderscheid tussen drie soorten keten. Deze keten verschillen van elkaar in hoe zij de toegang tot de keet geregeld hebben en of er alcohol tegen betaling verstrekt wordt. Van deze drie soorten keten is alleen de zogeheten huiskamerkeet toegestaan binnen de huidige wet- en regelgeving (zie figuur 1). In de praktijk kunnen de verschillende soorten keten elkaar overlappen. Gemeenten kunnen, op basis van de handleiding, lokaal beleid formuleren waarin rekening wordt gehouden met het type keet en de hoeveelheid keten in de gemeente. (Semi)commerciële keten moeten gesloten worden en voor buurtketen kan een overgangperiode ingesteld worden waarin de buurtkeet wordt omgevormd tot huiskamerkeet. Tijdens deze overgangperiode moeten buurtketen zich houden aan het gemeentelijke ketenbeleid.

VOORLICHTING

Naast de handleiding voor gemeenten heeft het Trimbos-Instituut een handreiking voor ouders en keeteigenaren ontwikkeld. Deze handreiking informeert ouders over de risico's van alcoholgebruik door jongeren in hokken en keten. De handreiking bevat tips voor ouders met uitgaande kinderen en wijst keeteigenaren op hun wettelijke verantwoordelijkheden. Het Trimbos-Instituut heeft ook een landelijke gedragscode voor ouders en keeteigenaren ontwikkeld. Deze gedragscode bevat onder andere voorbeelden voor huisregels over brandveiligheid en alcoholgebruik in de keet. Daarnaast zal het Trimbos-Instituut ouders informeren door middel van zogeheten homeparties. Tijdens een homeparty krijgen ouders informatie over de gezondheidsrisico's van alcoholgebruik en veiligheidsrisico's in keten.

REGIOBIJEENKOMSTEN

De komende anderhalf jaar organiseert het CCV regiobijeenkomsten voor gemeenten en ketenpartners rond het thema 'Jeugd en alcohol', waarbij kinderarts Nico van der Lely een indringende presentatie houdt over de gevaren van alcohol voor jongeren. Tijdens deze bijeenkomsten wordt aandacht besteed aan de gemeentelijke rol in het alcoholbeleid, de veiligheidsaspecten, de meerwaarde van (regionale) samenwerking en de wijzigingen die voortvloeien uit de gewijzigde Drank- en Horecawet (op voorwaarde dat deze door het parlement wordt aangenomen). <<

MEER INFORMATIE

De handleiding Ketenbeleid en de handreiking en gedragscode voor ouders en keeteigenaren zijn te downloaden op www.minbzk.nl/ketenbeleid. Voor meer informatie over verantwoord alcoholgebruik, zie de websites van het Trimbos Instituut, www.trimbos.nl en van STAP, www.stap.nl.

Kijk voor meer informatie over hokken en keten op de website van het CCV, www.hetccv.nl.